

Vlaams
Parlement

vergadering **C174 – ECO22**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 16 maart 2011

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over enclavewerking
- 707 (2010-2011) 3
- Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de hervorming van de subsidiëringskanalen voor de sociale economie
- 1080 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van de heer Chris Janssens tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de hervorming van de subsidiëring in de sociale economie
- 1088 (2010-2011) 7

■

Waarnemend voorzitter: de heer Matthias Diependaele, ondervoorzitter**Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over enclavewerking - 707 (2010-2011)**

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Bij enclavewerking gaat het over groepen van personen met een handicap die op verplaatsing aan de slag gaan. Dat betekent dat ze hun vertrouwde milieu van de beschutte werkplaats verlaten om in een andere organisatie of een bedrijf aan de slag te gaan. Het werk dat er uitgevoerd wordt, maakt deel uit van het productieproces of is een afgesplitste deeltaak die met handenarbeid moet worden verricht. Er zijn belangrijke voordelen aan verbonden voor de personen met een handicap in kwestie. Ze komen er in contact met andere mensen en bedrijven. Voor het in deze commissie toch wel blijvende debat over doorstroming zou dit interessant kunnen zijn. Voor een aantal van deze mensen is dit een veiligere manier van dagbesteding op verplaatsing dan begeleid werken, waar men het meestal in zijn eentje moet zien te rooien. Er zijn ook voordelen voor het bedrijf aan verbonden. Er kan werk worden uitgevoerd dat begeleid wordt door professionelen.

Enclavewerking zit in de lift, maar er doen zich blijkbaar toch een aantal problemen voor. Ze kwamen aan de oppervlakte naar aanleiding van een specifiek dossier: een staking bij Revam, een beschutte werkplaats in Eeklo, waar men klaagde over een manifest gebrek aan begeleiding in het kader van de enclavewerking. Ondertussen is deze staking gelukkig achter de rug. Maar er rijzen toch een aantal problemen.

De wettelijke verankering voor enclavewerking is geregeld door wetgeving uit de jaren zeventig en is verder enkel gedefinieerd door verdere afspraken op cao-niveau in het paritair comité. Het toezicht dient te gebeuren door de sociale inspectie. Het is niet de eerste keer dat we in deze commissie dit punt aanhalen. De vraag kan gesteld worden of de sociale inspectie voldoende prioriteit besteedt aan toezicht op de normering, in casu van de enclavewerking en in algemene zin in het kader van de sociale economie in haar geheel.

Minister, hoe ziet u de verdere evolutie van enclavewerking? Beschikt u over cijfers over de tewerkstelling in dit kader? In welke sectoren worden de mensen met een handicap tewerkgesteld? Kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot de normering, en dan vooral – als ik kijk naar de aanleiding van de staking – tot de begeleiding? Hoe denkt u het toezicht hierop te garanderen? Kunt u een analyse geven van de gekende problemen met betrekking tot enclavewerking en de daaraan verbonden normering? Plant u een sterkere wettelijke verankering van het paritair comité in de hervorming van het Maatwerkdecreet? Acht u het zinvol voor de sociale inspectie om prioriteit te geven aan de sociale economie?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: De heer Van Malderen focust een beetje op de beschutte werkplaatsen. Ik zou de vraag graag uitbreiden naar de sociale werkplaatsen. Daar stelt dezelfde problematiek zich. Ik hoop dat in de nieuwe decreten de beschutte en de sociale werkplaatsen op dezelfde manier zullen worden behandeld en dat deze problematiek ook voor de sociale werkplaatsen op een gelijkaardige manier wordt opgelost.

Er is nog een verdere uitbreiding van de vraag. We hebben een aantal jaren geleden als pilootproject een enclavewerking gestart in rusthuizen in Limburg. Deze enclavewerking van sociale werkplaatsen in een rusthuis is op zich heel succesvol. Minister, kunt u, in het verlengde van deze vraag, bekijken op welke manier een enclavewerking uitgebreid kan worden voortgezet?

De heer Matthias Diependaele: Ik vind die enclavewerking iets heel positiefs. Vorig jaar bezochten we een beschutte werkplaats in Oudenaarde, ik denk dat het bij Domo was. Je ziet

dat de mensen die in een enclave werken zich identificeren met het bedrijf waar ze werken. Dat heeft spijtig genoeg – en ik zeg het met de grootste voorzichtigheid – te maken met het feit dat beschutte werkplaatsen nog altijd een beetje een slechte reputatie hebben. Ik vind dat helemaal onterecht. Daardoor gaat men zich sneller identificeren met het bedrijf waar men in een enclave zit. Ik sluit mij helemaal aan bij de vraag van de heer Van Malderen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Enclavewerking kan enkel gebeuren op basis van een goedgekeurd ondernemingscontract tussen de beschutte werkplaats van waaruit de enclave vertrekt en de ontvangende onderneming, die een andere beschutte werkplaats of een regulier bedrijf kan zijn. Uit deze contracten kunnen we een aantal gegevens halen over enclavewerking. Zo is het mogelijk om een overzicht te geven van de evolutie op het vlak van tewerkstelling in uren en voltijds equivalenten (VTE). We kunnen er niets uit afleiden over de sectoren of de specifieke activiteiten.

We zien een geleidelijke toename van 1,9 miljoen uren in 2002 naar 2,7 miljoen uren in 2009. Dat vertaalt zich in een toename van 1272 VTE naar 1807 VTE in diezelfde jaren. Hieruit kunnen we niet alleen concluderen dat enclavewerking een belangrijk aandeel heeft in de tewerkstelling van personen met handicap, maar ook dat zij aan belang blijft winnen.

De richtlijnen voor het enclavewerken werden in 1975 door het toenmalige Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen opgesteld en zijn nog steeds van toepassing. Hierin staat letterlijk dat “de werknemers aan de beschermde werkplaats verbonden moeten blijven door een arbeidsovereenkomst; ze mogen het werk alleen voor rekening van de werkplaats uitvoeren en zulks onder professioneel toezicht van een door de werkplaats aangewezen monitor; deze laatste voorwaarde moet zelfs vervuld zijn als het aantal werknemers zeer beperkt is”. Er moet met andere woorden altijd een monitor zijn, zelfs als de enclave maar uit één doelgroepwerknemer bestaat. De regels zijn daar duidelijk, de toepassing ervan gebeurt in de praktijk helaas al eens anders dan op papier.

Hoe gebeurt nu het toezicht? Een enclave mag pas starten als er toestemming is gevraagd aan het Vlaams Subsidieagentschap. Dat subsidieagentschap controleert de overeenkomsten op de richtlijnen. Het toezicht op de enclavewerking zelf valt onder de bevoegdheid van de afdeling inspectie van het Departement Werk en Sociale Economie (WSE). De controles die zij uitvoeren, kunnen spontaan gebeuren of naar aanleiding van klachten. Uiteraard acht ik het zinvol dat de sociale inspectie haar bevoegdheid ten volle uitoefent. Sociale economie is een specifiek subthema in de opdrachten van de afdeling inspectie van het Departement Werk en Sociale Economie. Jaarlijks worden er per beleidsthema streefcijfers voor inspecties geformuleerd.

Ik heb eerder al aangegeven dat ik die controles graag opgevoerd zou zien. In 2010 zijn er 183 controles gebeurd in de sociale economie; voor 2011 zijn er 275 controles gepland. Dat is een gevoelige stijging.

Het voorbije jaar is onder andere in de voorbereiding van het Maatwerkdecreet het luik enclavewerken aan bod gekomen in gesprekken met de partners. Wat me duidelijk is geworden, is dat dit een zeer gevoelig thema is dat we grondig zullen moeten bespreken, niet alleen omdat de normering moet worden geactualiseerd, maar ook omdat enclavewerking voor de sociale economie van groot belang is.

Ik stel vast dat het niet evident is om op de eigen werkvloer van de werkplaats voldoende werkvolume te blijven creëren. Dat heeft te maken met het feit dat geschikte activiteiten voor die doelgroep verdwijnen naar andere delen van de wereld, en ook met economische veranderingen, waardoor we moeten zoeken naar nieuwe activiteiten op de eigen werkvloer of elders, die geschikt zijn voor de specifieke doelgroep van personen die we aan een job willen helpen of houden.

De groei van enclavewerken toont de nood aan om die zoektocht ook buiten de eigen onderneming voort te zetten. Die economische uitdaging mag er niet toe leiden dat de normering ondergeschikt wordt. Het is in de praktijk niet eenvoudig om de enclavewerking onder dezelfde omstandigheden te laten plaatsvinden als het werken op de werkvloer zelf van de beschutte werkplaats. Het neemt niet weg dat dat op een correcte manier moet gebeuren. Het is dan ook mijn ambitie om een specifiek luik ‘tewerkstelling op de externe werkvloer’ – het werken in enclave vandaag – in het Maatwerkdecreet op te nemen. De knelpunten van enclavewerking worden opgelijst en nader bevestigd. Deze analyse zal de basis vormen voor een verankering in het Maatwerkdecreet.

In het maatwerk worden sociale en beschutte werkplaatsen gelijkgesteld. Alles wat enclavewerking betreft, wordt opgenomen, zowel voor de sociale als voor de beschutte werkplaatsen. Dat wordt geregeld met die nieuwe regelgeving. De suggestie om uit te kijken in bepaalde sectoren naar meer enclavewerking, interesseert me zeker, bijvoorbeeld het experiment met enclavewerking in rusthuizen. Het advies daarover van het paritair comité was positief, waardoor die enclavewerking zou kunnen opstarten, maar het is tegelijk niet evident om specifieke activiteiten in de zorgsector te ontwikkelen met die groep. In het experiment zijn heel duidelijke, contractuele afspraken gemaakt over taken. Die evaluatie nemen we mee in functie van ons nieuwe Maatwerkdecreet.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik ben heel tevreden met uw antwoord. De aandacht die u en wij besteden aan enclavewerking, is terecht. Ik heb snel uitgerekend dat ongeveer één op de acht mensen in de beschutte werkplaatsen werkt via enclavewerking. Het is toch geen marginaal verschijnsel meer als 13 procent van de doelgroep in dat kader wordt tewerkgesteld.

Minister, het is positief dat u de opname nastreeft van een luik over enclavewerking in het Maatwerkdecreet. Ik ben tevreden dat u onderschrijft dat de praktijk vaak anders is dan de theorie en dat het belang van de inspectie door WSE niet mag worden onderschat. Het is dus belangrijk dat daarover de nodige richtlijnen worden gegeven.

Als u het luik enclavewerking in het Maatwerkdecreet uitwerkt, wil ik u enkele aandachtspunten meegeven. Ik heb naar aanleiding van deze vraag hier en daar mijn licht opgestoken. De doelgroepwerknemers zijn bijna zonder uitzondering mensen met een mentale handicap. Dat maakt hen in bepaalde gevallen kwetsbaarder. Je kunt een fysieke beperking hebben, maar dat maakt je per definitie mondiger, alerter en zelfstandiger dan iemand met een mentale handicap. Dat geeft problemen op het vlak van begeleiding. Er zijn me verhalen bekend van mensen die bij wijze van spreken worden losgelaten en de weg naar huis amper terugvinden. Dat zijn schrijnende verhalen. Het zijn uitzonderingen, maar ze bestaan.

In sommige bedrijven – ze zullen niet allemaal zijn zoals het bedrijf dat u hebt bezocht, voorzitter – is er sprake van fysieke afzondering van de mensen die in enclavewerking zitten. Dat staat haaks op de identificatie die de mensen heel graag hebben met het ontvangende bedrijf, en op de principes van inclusie die we nastreven. Men creëert een afgezonderde zone waar de enclavewerking zit.

Er is ook een probleem met de definitie van monitoring. Wie is monitor? Er is geen beroepsclassificatie. Daar zou werk van gemaakt kunnen worden in het kader van de erkenning van verworven competenties. Er is een probleem met heel kleine enclaves. Minister, u gaf zelf het voorbeeld van een enclave van één werknemer, waar dan een monitor bij moet staan. Als de monitoring niet goed gedefinieerd is, zullen we ons toch moeten afvragen vanaf wanneer we over enclavewerking spreken, en vanaf wanneer iemand een geïsoleerde werknemer van een beschutte werkplaats is, die ter beschikking wordt gesteld van een ontvangend bedrijf.

Minister, die zaken wil ik u in alle bescheidenheid meegeven, zonder de pretentie volledig te zijn. Naar aanleiding van deze vraag om uitleg zijn ze mij ter ore gekomen en ik wil ze u toch meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Dat verbaast me een beetje. Ik hoop alleszins dat het uitzonderingen zijn. Het moet toch duidelijk blijven dat de beschutte of sociale werkplaats de werkgever blijft en verantwoordelijk is voor haar werknemers, ook voor wat het naar huis gaan en het aankomen op het bedrijf betreft.

Mijnheer Van Malderen, ik ben het niet helemaal met u eens dat de integratie in het bedrijf volledig moet zijn. Het moet juist duidelijk zijn dat het om een aparte werking gaat, met een aparte aansturing, een aparte begeleiding van coaches. Anders creëert men ook problemen met de gewone werknemers. Het moet juist duidelijk zijn dat men een apart statuut heeft. Men kan wel mee opgenomen worden in het hele personeelsbeleid of de activiteiten binnen dat bedrijf. Als we ze volledig zouden laten opgaan in het gewone bedrijf, zou dat ingaan tegen de principes van de enclavewerking. Voor mij is het alleszins heel duidelijk dat de sociale of beschutte werkplaats de verantwoordelijke werkgever blijft en dat men ze daar op moet kunnen aanspreken.

De heer Bart Van Malderen: Ik wil geen onduidelijkheid creëren. Er is een groot verschil tussen de duidelijkheid die moet bestaan over wie die mensen juridisch en organisatorisch aanstuurt. Dat is de beschutte werkplaats. Als men er echter in een bedrijfsomgeving voor zorgt dat bijna geen sociaal contact mogelijk is tussen mensen die er vanuit de enclavewerking zitten en de mensen die in het bedrijf zelf werken, dan is er een probleem op humaan vlak.

Er is een verschil tussen een juridisch-arbeidsrechtelijke context en een sociale context. Het probleem stelt zich vooral op dat laatste vlak. Met dat eerste heb ik geen enkel probleem. Daar moeten we een verschil blijven maken. Dat is gewoon arbeidsrecht.

De heer Matthias Diependaele: Ik wil me daarbij aansluiten. Het is inderdaad zo dat er juridisch-arbeidsrechtelijk geen twijfel mogelijk is. Men valt onder de beschutte werkplaats. Maar ook in het andere geval kunnen er goede redenen zijn waarom mensen fysiek afgezonderd zitten, zoals veiligheidsredenen. In sommige gevallen kan het wel degelijk verantwoord zijn dat een bepaalde opleiding vereist is om vrij in een bedrijf te bewegen, bijvoorbeeld als er gevaarlijke machines staan. De mensen van de beschutte werkplaats hebben die opleiding niet gekregen of hebben die ervaring niet.

Men moet de zaak geval per geval bekijken. Zoals u zelf ook aangeeft, mag het met die doorstroming niet de bedoeling zijn dat er een apart hoekje in een bedrijf wordt gecreëerd en dat de mensen helemaal afgezonderd zitten in bijvoorbeeld de kantine. Daar zouden ze niet afzonderlijk mogen zitten.

Ik ben het er helemaal mee eens dat die sociale uitsluiting niet te rechtvaardigen valt. Men moet echter zeer goed opletten er geen algemeen gegeven van te maken. Men moet dat geval per geval, bedrijf per bedrijf bekijken om na te gaan hoe ver men die inclusie kan doordrijven.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Als werknemers helemaal opgenomen zouden worden in een bedrijf, dan hebben we het al niet meer over enclavewerking. Ik begrijp wel dat die mensen soms apart worden tewerkgesteld omdat men ze zo makkelijker kan monitoren, wat soms zinvol is. Maar het is natuurlijk helemaal niet wenselijk dat in een sociale context mensen als anders worden beschouwd. Daarover zijn we het wel allemaal eens.

Het is een slappe koord waarop we moeten dansen. Op veel plekken gebeurt dat wel goed. Recent was er echter een triest geval, waarbij de zaken helemaal niet liepen zoals het moet. In dat geval moeten we heel duidelijk ingrijpen. Dat doen we trouwens ook.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de hervorming van de subsidiëringskanalen voor de sociale economie - 1080 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Chris Janssens tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de hervorming van de subsidiëring in de sociale economie - 1088 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Voorzitter, recent konden we via de media het goede nieuws vernemen dat men de subsidiëringskanalen in de sociale economie zou hertekenen. Met de nieuwe regeling wordt tegemoetgekomen aan een aantal bekommernissen van onze fractie, meer bepaald inzake het openbreken van de sector naar de reguliere ondernemingen. Door het invoeren van een zogenaamd rugzakje voor de werknemers zou de subsidie veeleer gaan naar de werknemer in plaats van naar de bedrijven. Dat vinden we sowieso een positieve zaak. In die zin wordt tegemoetgekomen aan heel wat bekommernissen die we bij de bespreking van de beleidsnota en de beleidsbrief naar voren hebben gebracht en kunnen er meer accenten gelegd worden op de terugkeergarantie, waardoor de doorstroming veel meer bevorderd kan worden.

Via de pers hebben we vernomen dat de minister op een decretale invoering van de nieuwe regeling tegen midden 2011 mikt en dat het operationeel maken van het nieuwe subsidie-systeem begin 2012 zou worden ingevoerd. Dat betekent dat ook heel wat uitvoeringsbesluiten zullen volgen.

Voor ons zijn een aantal zaken niet duidelijk. We zouden dan ook graag wat bijkomende informatie willen hebben. Zo werd aangekondigd dat de omvang van de subsidie die een werknemer concreet nodig heeft, bepaald moet worden aan de hand van een meetinstrument, dat zou worden uitgewerkt door de VDAB. Er werd ook duidelijk gesteld dat rekening moet worden gehouden met het compenseren van het rendementsverlies voor het bedrijf zelf, de nood aan opleiding en begeleiding en de vraag of er een aanpassing van de werkpost noodzakelijk is.

Minister, kunt u nu al een stand van zaken geven over het ontwerp van decreet dat de nieuwe subsidieregeling moet invoeren? Hebt u al nagegaan of de nieuwe regeling rond de subsidiekanalen volledig de toets kan doorstaan van de Europese richtlijnen?

Werden de minimum- en maximumbedragen van de subsidies per individuele werknemer al bepaald? Is daaraan een bedrag gekoppeld? Over welk totaalbudget zal het naar schatting gaan?

Hoe ver staat de VDAB met de uitbouw van het meetinstrument om de afstand van de werknemers tot de arbeidsmarkt te bepalen? Hoe zal het meetinstrument er concreet uitzien?

Een andere belangrijke vraag van ons gaat over de concrete procedure van de terugkeergarantie. Hoe zal dat worden ingevuld? Minister, wilt u de doorstromingsobjectieven met de nieuwe regeling verscherpen en van naderbij opvolgen?

Specifiek vanuit onze fractie vraag ik u tot slot: komt er met deze nieuwe regeling ruimte voor het invoeren van streefcijfers inzake de doorstroming van de mensen in de sociale economie?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

De heer Chris Janssens: Minister, mevrouw Peeters heeft de aanleiding tot de vraag al behoorlijk goed en volledig geschetst. Via de media hebt u begin dit jaar te kennen gegeven dat u de subsidiëring in de sector van de sociale economie wilt hervormen. De subsidies zouden in plaats van naar de bedrijven naar de werknemers zelf gaan. U wilt de subsidieregels vereenvoudigen en daarmee naar verluidt tegemoetkomen aan de kritiek dat de sociale economie concurrentievervalsing voor de reguliere bedrijven zou zijn. Voortaan zouden dus niet meer de beschutte werkplaatsen, sociale werkplaatsen, invoegbedrijven of andere instellingen in de sociale economie worden gesubsidieerd, maar de werknemer zelf, via een subsidie op maat. Daarbij zou dan niet meer de werkplaats in acht worden genomen, maar de ernst van de problemen van de werknemer.

Minister, hoe ziet de hervorming van de subsidiekanalen die u wilt doorvoeren, er concreet en praktisch uit? Hebt u over de wijzigingen aan het systeem van de subsidiëring al overleg gepleegd met de sector en de sociale partners? Hoe was hun houding tegenover de voorgestelde wijzigingen? Welke impact zal de hervorming van de subsidieregels in de sociale economie hebben op bedrijven uit de reguliere economie? Welke plaats neemt de VDAB in deze hervorming van de subsidieregels in? Hebt u al overlegd met de federale overheid, onder meer over de invloed van de hervorming en de afstemming op door de federale overheid erkende inschakelingsbedrijven?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Het is niet nieuw. Al drie jaar kijken we uit naar de hervorming. We zijn heel erg blij dat het dichterbij komt en dat, zoals u de voorbije jaren beloofd hebt, midden 2011 de hervorming een feit zal zijn.

Minister, hoe zit het met Europa? Het was een probleem dat we geen toestemming kregen om heel die herstructurering te doen, omwille van Europese regels. De laatste keer dat we het daarover hebben gehad, was er informeel een toezegging. Is dat nu allemaal formeel in orde?

In verband met de doorstroming weet u dat ik en de CD&V-fractie een iets genuanceerder standpunt innemen dan wat mevrouw Peeters hier verdedigt. Voor ons is doorstroming belangrijk als het kan, maar geen fetisj op zich. We moeten voorzichtig zijn met die focus op doorstroming.

Sociale economie is een volwaardige sector met volwaardige tewerkstelling. Er moeten ook contracten van onbepaalde duur mogelijk zijn. Daarom is de terugkeergarantie cruciaal. Als men vanuit de sociale economie naar het reguliere economische circuit wil gaan, moet men die kans krijgen. Maar men moet ook terug kunnen, want anders heeft men geen job meer en zal men die stap niet zetten.

De terugkeergarantie is een heel moeilijke problematiek. We hebben daarover met enkele medewerkers van die dienst hier van gedachten gewisseld eind vorig jaar. Op dat ogenblik was er nog geen sluitende manier van werken. Voor ons is dat cruciaal in het nieuwe decreet. Dat zal zeker in orde moeten zijn, anders zullen we er veel moeite mee hebben.

De voorzitter: De heer Watteuw heeft het woord.

De heer Filip Watteuw: Minister, het is een interessante piste die u bewandelt. Vertrekken van de afstand van de werknemer tot de arbeidsmarkt, maakt dat u beter kunt inspelen op de noden van die mensen. Dat is een goede zaak. Als u daarbij nog kan realiseren dat er een verweving komt van de sociale economie met de reguliere economie is dat ook een goede zaak. Alleen valt nog te bezien of dat zal lukken. Het zal zeker niet lukken voor alle werknemers in de sociale economie. Ik verwijs naar de discussie die mevrouw Claes

aansnijdt over de doorstroming en de terugkeergarantie. Dat betekent ook dat u de huidige spelers in de sociale economie nog nodig zult hebben. De impact van de piste die u bewandelt, zou wel eens heel groot kunnen zijn. Welke maatregelen hebt u ingebouwd om de bestaande bedrijven in de sociale economie te beschermen? Er zullen zeker de eerste jaren specifieke maatregelen nodig zijn.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, collega's, de hervorming van de subsidiëring van de sociale economie waar in alle vragen naar wordt verwezen, betreft de hervorming van de regelgeving voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de invoegmaatregel naar het Maatwerkdecreet.

Zoals in mijn beleidsbrief ook staat, is het de bedoeling om in het Maatwerkdecreet de ondersteuning van de zwaksten op de arbeidsmarkt te regelen, mensen die vandaag in sociale en beschutte werkplaatsen alsook in invoegbedrijven worden tewerkgesteld.

Deze ondersteuning kan, naargelang de noden van de werknemer, bestaan uit een opleiding op de werkvloer, begeleiding op de werkvloer – omkadering dus –, een loonpremie op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt en aanpassing van de werkplek of arbeidsomgeving. U kunt de ondersteuning best als een soort krediet zien dat de trajectbegeleider geeft in functie van de individuele noden en dat die persoon dan kan gaan innen op een daarvoor toegekende plaats. In het geval van maatwerk zal dit een plaats in een maatwerkbedrijf of maatwerkafdeling zijn. De feitelijke financiering van de modules zal dus gaan naar de organisatie die de modules voor het individu inricht, maar is wel gekoppeld aan het individu dat aangeworven wordt.

De concrete invulling van de modules wordt momenteel uitgewerkt in themagroepen binnen het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE) en teruggekoppeld met de sociale partners. Volgende zaken komen chronologisch aan bod: de definiëring van de doelgroep en maatwerkbedrijven en maatwerkafdelingen, de invulling van de modules en de voorwaarden. Zodra deze zaken duidelijk en beslist zijn, kan de berekening van de verschillende ondersteuningsmodules geconcretiseerd worden. Dat is het moment waarop ook de terugkeergarantie concreet moet worden uitgewerkt. Ik ben het eens met wat mevrouw Claes zegt, namelijk dat de terugkeergarantie cruciaal zal zijn. Alle elementen worden afgerond tegen de zomer en in een conceptnota voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

De VDAB heeft een belangrijke rol in dit verhaal, omdat ze zal instaan voor de screening van de noden en het toewijzen van de modules in de rugzak. De uitwerking van de indicering is opgenomen in een specifieke themagroep onder leiding van de VDAB. De werkzaamheden van deze werkgroep zijn nog niet afgerond. Het is natuurlijk zo dat niet iedereen per definitie dezelfde screeningscriteria zal doorlopen. In de lijst van de indicering van personen met een handicap zal echter wel een mix van instrumenten uitgewerkt worden om de juiste indicatie te kunnen stellen, rekening houdend met de specifieke problematiek van ieder individu. Het instrument voor screening van een persoon met een handicap zal anders zijn dan voor de screening van een persoon met een sociaal psychische problematiek, maar het eindresultaat zal gelijk zijn: een invulling van het krediet op basis van dezelfde criteria en parameters.

Het geheel van de hervorming moet ertoe leiden dat iedere werkgever de nodige ondersteuning zal kunnen krijgen om mensen met een afstand tot arbeidsmarkt duurzaam in te schakelen in zijn of haar organisatie, ofwel via de individuele modules vanuit Werk, ofwel via collectieve inschakeling vanuit Sociale Economie. Concreet betekent dit dat ook reguliere ondernemingen een beroep zullen kunnen doen op de ondersteuning om de inschakeling te bevorderen. Het feit dat iedere werkgever kan instappen, gecombineerd met een sterkere koppeling tussen noden en ondersteuning, maakt dat concurrentievervalsing niet meer aan de orde is.

Wat betreft doorstroom, moet een onderscheid gemaakt worden tussen de beoogde doelgroepen. Enerzijds zijn er personen met een handicap, anderzijds personen met een psychosociale problematiek en ten slotte kwetsbare werknemers. De uitdaging van doorstroom stelt zich voor de personen met een handicap of een psychosociale problematiek. De ondersteuning voor kwetsbare werknemers, gelet op de staatssteunregels, is per definitie tijdelijk. Van hen – het gaat om mensen die langdurig werkloos waren – wordt een doorstroom verondersteld omwille van de staatssteunregels.

Voor de twee andere groepen is er een aanpak nodig binnen het Maatwerkdecreet. Als we het daarover hebben, moeten we werken op twee sporen. Enerzijds moeten we erover waken dat mensen actief begeleid worden in hun groei om zo de overstap te kunnen maken. Anderzijds moeten we een kader creëren waardoor reguliere bedrijven dezelfde ondersteuning op maat kunnen aanbieden via de rugzak met persoonlijke kredieten. Op die manier worden de werknemers gestimuleerd, maar ook de toekomstige werkgevers.

Ik denk niet dat de streefcijfers en doorstroomobjectieven de duurzame inschakeling van de zwaksten op arbeidsmarkt tot stand zullen brengen. Ik denk dat het de ondersteuning is die zal uitmaken of werkgevers wel of niet die mensen in dienst kunnen nemen en houden.

Hoe gaan we verder met het overleg? De verschillende stakeholders worden via werkgroepen betrokken tot en met juli 2011 om dan te landen met een conceptnota. Deze nota zou tegen het einde van 2011 een juridische vertaling moeten krijgen in een voorontwerp van decreet.

Er is nog geen overleg geweest met de federale overheid. Het is vrij moeilijk om met een regering in lopende zaken een toch wel heel toekomstgerichte aanpak af te spreken. Die aanpak zou, volgens wel ongeveer elk voorstel van staatshervorming dat al op tafel heeft gelegen, een belangrijke impact hebben op de sociale economie. We hanteren momenteel een pragmatische aanpak. We houden in de uitwerking rekening met de federale maatregelen. We hanteren hierbij het principe dat we voor iedere module de reële kost inschatten waarbij eventuele federale tussenkomsten in mindering zullen worden gebracht. Als er federaal iets verandert, zullen wij ook het onze aanpassen. Dat is een tijdelijke en pragmatische aanpak in afwachting van het wellicht Vlaams worden van de volledige bevoegdheid voor sociale economie.

Wat de toetsing met de Europese Unie betreft, is het zo dat de kadering van het Maatwerkdecreet zal gebeuren binnen de Europese staatssteunregels en binnen de krijtlijnen van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening inzake Staatsteun voor kwetsbare en gehandicapte werknemers, nummer 800/2008. De informele aftoetsing die al met Europese Commissie gebeurde, ging over de interpretatie van het begrip ‘gehandicapte werknemer’ in het licht van de huidige doelgroep Sociale Werkplaatsen waar we de mensen met een psychosociale problematiek hebben kunnen omschrijven. We hebben groen licht gekregen voor onze interpretatie en aanpak. Formeel kan de procedure pas worden opgestart als het ontwerp van regelgeving juridisch is afgewerkt, maar informeel is de procedure al afgerond. We weten dat wat we formeel willen indienen, aanvaard wordt.

Welke maatregelen zouden nodig zijn om de bestaande sociale-economiebedrijven te garanderen dat ze ook een toekomst hebben? We zouden een grens afspreken vanaf wanneer we spreken van een maatwerkbedrijf. Die grens is een percentage van het aantal personeelsleden dat moet beantwoorden aan de doelgroep om een maatwerkbedrijf te kunnen zijn.

Wij zijn simulaties aan het doen. Daaruit, en uit de analyses die we nu maken, blijkt dat alle sociale en beschutte werkplaatsen in het nieuwe Maatwerkdecreet nog steeds hun plaats zouden hebben. Dat is ook onze bedoeling: dat deze die vandaag bestaan, kunnen blijven bestaan. Dat hangt niet alleen af van het concrete percentage dat je vooropstelt. Ik denk bijvoorbeeld aan 75 procent. Het hangt ook af van welke werknemers moeten worden meegeteld. De verplichte omkadering wordt niet meegeteld. Andere mensen dan weer wel. We zijn dat exact aan het simuleren. Zo zullen we aan u maar ook aan de toekomstige

maatwerkbedrijven en de huidige beschutte en sociale werkplaatsen grote duidelijkheid kunnen geven. Het is inderdaad de bedoeling dat zij allemaal onder die nieuwe regeling kunnen vallen.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Minister, dank u voor uw uitgebreide antwoord op onze vragen. Ik zei het al bij de aanvang van mijn vraag: wij juichen de komst van het nieuwe ontwerp van decreet toe en wij hopen dat het een groot aantal zaken kan verbeteren. U hebt zelf duidelijk gezegd dat men al het mogelijke doet om de concurrentievervalsing waarvan in het verleden regelmatig door de reguliere economie gewag werd gemaakt, op die manier volledig weg te werken.

Mevrouw Claes hamert erg op de doorstroming. (*Opmerkingen van mevrouw Sonja Claes*)

Wij zijn allemaal zeer tevreden dat er aan die terugkeergarantie wordt gewerkt. Wij hebben er altijd op gehamerd dat die doorstroming er moet zijn. Enerzijds omdat de sociale economie een zwaar gesubsidieerde sector is, anderzijds omdat men regelmatig moet vaststellen dat wanneer men een aantal groeimensen in een beschutte of sociale werkplaats heeft, men ze vaak ook wil houden om zodoende het eigen apparaat goed draaiende te houden. Daarom hebben wij altijd gezegd dat men die mensen ook moet kunnen loslaten. Als ze klaar zijn om door te stromen, moeten ze kunnen doorstromen. Maar wij weten uiteraard ook dat niet iedereen gemaakt is om te kunnen doorstromen in de sociale economie. Dat is niet voor iedereen weggelegd.

Wij hameren er altijd ook op dat als men is doorgestroomd, men altijd opnieuw die terugkeergarantie moet hebben om te voorkomen dat men in een kluwen geraakt waaruit men niet meer weggeraakt.

Ik ga daar niet verder op in. Ik denk dat we wat dat betreft nu ongeveer op dezelfde golflengte zitten. Mevrouw Claes, ik had begrepen dat uw fractie vroeger niet zo'n pleitbezorger was van doorstroming, maar ik hoor graag dat dit nu wel het geval is. Wij hebben er altijd op gehamerd. Ik ben blij dat nu alle geesten gerijpt zijn en dat iedereen nu mee pleitbezorger is van de doorstroming. (*Opmerkingen van mevrouw Sonja Claes en de heer Bart Van Malderen*)

Minister, normaal gezien zou de nieuwe subsidieregeling van toepassing zijn in 2012. U zegt nu dat het waarschijnlijk iets later wordt. Als het ontwerp of de conceptnota pas eind dit jaar ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd, zal het waarschijnlijk pas midden 2012 kunnen?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

De heer Chris Janssens: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wij zijn het er allemaal over eens dat er een nood is aan een vereenvoudiging van de subsidiëringkanalen in de sociale economie. Bovendien tonen de werkloosheidsstatistieken aan dat er nog altijd nood is aan initiatieven voor de kwetsbare werknemers en werkzoekenden zoals langdurig werklozen, personen met een handicap, enzovoort.

Het is belangrijk dat er via die themagroepen met de sociale partners en de stakeholders overleg wordt gepleegd en dat wij in dat verband uitkijken naar de uitwerking van de conceptnota en het ontwerp van decreet waarmee u eind dit jaar, begin volgend jaar zult komen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Op dit ogenblik hebben mensen in de sociale en beschutte werkplaatsen een contract van onbepaalde duur. Minister, u spreekt over modules. Het is mij niet duidelijk of men nog een contract van onbepaalde duur zal kunnen aanbieden. Dit is misschien een detailvraag, maar toch belangrijk voor het statuut van die mensen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Mevrouw Claes, de modules vertellen iets over de aard van de ondersteuning, niet over het contract zelf. Dat kan dus nog altijd via contracten van onbepaalde duur.

Mevrouw Peeters, de timing vindt u terug in de beleidsnota. 2012 is het jaar van de goedkeuring, 2013 is het overgangsjaar, 2014 is het implementatiejaar. Er is aan de timing niets gewijzigd. We zullen niet onmiddellijk op de dag van de goedkeuring de hele sector van de ene dag op de andere kunnen laten werken in het nieuwe systeem. We zullen de tijd moeten nemen om de bestaande werknemers te screenen op de afstand tot de arbeidsmarkt, en vanaf een bepaald moment alle nieuwe instromers. We hebben dus na de goedkeuring wat tijd nodig om op een verantwoorde manier de volledige uitrol te kunnen doen voor die sector. Er is geen vertraging. We zitten nog altijd op het schema van de beleidsnota en de beleidsbrief.

In verband met de doorstroming wil ik wijzen op een essentieel element dat hier nog niet werd genoemd: of er voldoende werkgevers zijn die bereid zijn om die mensen in hun bedrijf op te nemen. Nu we ervoor zorgen dat ze die rugzak meekrijgen, zullen we dat eindelijk weten. Ik hoor vaak vanuit die groep spreken over concurrentievervalsing en ik hoor ook: “Kregen wij die voordelen maar, we zouden ze allemaal aanwerven.” We zullen het zien. Ik hoop het, ik geloof ook dat ze het menen. We zullen zien hoe groot de bereidheid is om die mensen met de rugzak aan te werven in de reguliere bedrijven. Want dat is ook een voorwaarde voor doorstroming: er moeten voldoende vacatures zijn voor die doelgroep.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■